TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

11.1.2019
EDUSKUNTA
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijalausunto

Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio

Tietosuoja-asetus, resitaali 4

Henkilötietojen käsittely olisi suunniteltava niin, että se **palvelee ihmistä**. Oikeus henkilötietojen suojaan ei ole absoluuttinen; sitä on tarkasteltava suhteessa sen tehtävään yhteiskunnassa ja sen on suhteellisuusperiaatteen mukaisesti oltava oikeassa suhteessa muihin perusoikeuksiin. Tässä asetuksessa kunnioitetaan kaikkia perusoikeuksia ja otetaan huomioon perusoikeuskirjassa tunnustetut vapaudet ja periaatteet sellaisina kuin ne ovat vahvistettuina perussopimuksissa, erityisesti jokaisen oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan, oikeus henkilötietojen suojaan, ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus, sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, elinkeinovapaus, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sekä oikeus kulttuuriseen, uskonnolliseen ja kielelliseen monimuotoisuuteen

Tietosuoja-asetus, 4 artikla
Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan…

2) **’käsittelyllä**’ toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista

Tietosuojan maailmankokous julkisti julkilausuman tekoälystä

Tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa valvovien viranomaisten maailmankokous (ICDPPC) antoi 23.10.2018 julkilausuman tekoälyn kehityksestä.

Julkilausuman mukaan tekoäly voi muun muassa tehostaa päätöksentekoa ja tuottaa uudenlaisia tapoja, joilla ihmiset voivat osallistua yhteiskunnan demokraattisiin prosesseihin. ICDPPC toteaa, että tekoälyyn ja koneoppimiseen perustuvien järjestelmien kehittämisen ja käytön tulee olla läpinäkyvää ja siinä on varmistettava yksittäisten ihmisten tietosuojan ja yksityisyyden suojan säilyminen. ICDPPC huomauttaa myös, että tekoälyn käyttö voi johtaa ei-toivottuihin seurauksiin, kuten tiettyjen ihmisryhmien syrjimiseen.

Julkilausumassa suositetaan seuraavia periaatteita, joilla pyritään turvaamaan kansalaisten perusoikeudet tekoälyn nopeasti kehittyessä ►

1. **Tekoälyteknologiaa tulee suunnitella, kehittää ja käyttää oikeudenmukaisesti huomioiden kansalaisten perusoikeudet**
   - käyttötarkoitussidonnaisuus (tietojen käyttö)

2. **Jatkuva seuranta ► accountability**

3. **Tekoälyteknologian "läpinäkyvyyttä" ja ymmärrettävyyttä tulee lisätä**

4. **osana yleistä "ethics by design" –toimintatapaa, tekoälyjärjestelmiä pitää suunnitella ja kehittää vastuullisesti, soveltaen periaatteita "Privacy by default" ja "Privacy by design"**

5. **Rekisteröityjen oikeuksien toteutumista tulee edistää ja rohkaista heitä käyttämään oikeuksiaan sekä julkiseen keskusteluun tekoälyn vaikutuksista**

6. **Tekoälyn käyttö ei saa aiheuttaa ennakkoluuloja ja/tai syrjintää**

Edelläolevien periaatteiden toteutumista ja tekoälyjärjestelmien kansainvälistä hallinnointia varten maailmankokouksessa perustettiin työryhmä:

“Working group on Ethics and Data Protection in Artificial Intelligence”

► työryhmä vastaa esitettyjen periaatteiden edistämisestä ja tietoisuuden sekä tekoälyyn liittyvän ymmärryksen lisäämisestä
► työryhmä raportoi maailmankokoukselle toiminnastaan

Huomioitavaa:

- eettiset ja humanistiset arvot
- tekoäly on rajatylittävä ilmiö → vaikuttaa koko ihmiskuntaan
- lukuisia osapuolia: hallitukset, viranomaiset, standardisointi, tekoälyjärjestelmien suunnittelijat, henkilötietojen käsittelijät, tutkijat, yritykset, kansalaiset, järjestelmien loppukäyttäjät…
- eri tahoja ja sektoreita mukana: kilpailu, markkinointi, kuluttajavalvonta…
- julkinen keskustelu tärkeää →

tavoite: vahva eettinen yhteisesti sovittu digitaalinen kulttuuri!